

A POLGÁRŐRSÉG MAGYARORSZÁGON

A Kormány [T/5655](#) számon benyújtott javaslata többek között bővíteni kívánja a polgárőrség feladatrendszerét. Az Infojegyzet bemutatja a polgárőr egyesületek feladatait, működését, külön kiemelve a polgárőrség határrendészeti tevékenységét is.

- A polgárőrség a közbiztonság érdekében működő, legnagyobb létszámú civil mozgalom Magyarországon. A polgárőrök munkájukat önkéntesen, szabadidejük terhére végzik. A több mint 2100 egyesület létszáma 2023-ban meghaladta a 68 ezer főt.
- A polgárőrség fő küldetési között kiemelkedik a bűnmegelőzés ügyének szolgálata, a közterületi jelenlét fokozása, a szubjektív állampolgári biztonságérzet javítása.
- A közbiztonság fenntartásában a polgárőrség jelentősége fokozatosan növekszik. 2016 óta aktívan részt vállalnak a határrendészeti feladatokban, 2020-tól pedig kiemelt figyelmet kap munkájukban a karitatív feladatok ellátása is. Munkájuk jelentőségét Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiái is kiemelik ([NBS 2013-2023](#); [NBS 2024-2033](#)).
- Képzésükben a rendőrség, valamint 2014-től a Polgárőr Akadémia keretében a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara is közreműködik.
- 2004-től tervezett belügyminisztériumi költségvetési támogatásban részesülnek, de támogatóik sorában egyéb állami szervek és minisztériumok is megtalálhatóak (ld. [OPSZ 2021](#)).

A környezetük biztonságát védő civil szerveződések létrejötte nem modern jelenség, de szerepük az elmúlt évtizedek biztonsági kihívásainak kezelésében nemzetközi és hazai szinten is egyre inkább megkerülhetlenné vált.

Az évezred elején angolszász elemzők arra a következtetésre jutottak, hogy egy olyan korban élünk, melyben a globálisan jelentkező bizonytalanságok és biztonsági kockázatok keverednek, sőt jelentős hatással vannak a helyi szintű biztonságérzetre és társadalomellenes viselkedésformák kialakulására. A rendőri erőknek egyszerre kell reagálniuk az olyan globális fenyegetésekre, mint a nemzetközi terrorizmus és a szervezett bűnözés; valamint a belföldi súlyos bűncselekményekre és a helyi közösségeket sújtó, nagyszámú, de alacsony szintű bűnözésre. E komplex kihívásokra adott reakció azt eredményezi, hogy a rendőri munka a súlyosabb bűnözési formákra kénytelen koncentrálni, s így közterületi jelenléte csökken. Mindez egyaránt negatív hatással van a lokális közbiztonságra és az állampolgárok biztonságérzetére. A folyamat ellensúlyozásában a rendőri erőket segítő rendészeti és helyi civil szervezetek kulcsfontosságú szereplőkké válnak ([Crawford et al. 2005](#)).

Magyarországon a rendészettudomány, a hivatásos szervek vezetői és az állami döntéshozók egyöntetű álláspontja, hogy a közbiztonság létrehozása nem lehet kizárólag az erre rendelt rendőri szervezet felelőssége és produktuma. Ebben a szemléletben a közbiztonság kooperációs termék, az állami hatóságok, az egyének és a civil önvédelmi szerveződések kollektív eredménye (Finszter 2017; Christián 2022).

A jelzett angolszász elemzőkhöz hasonlóan, Besenyei Lajos szerint a 21. század a bizonytalanság kora, melyben a biztonságot veszélyeztető bizonytalansági tényezők, egyenlőtlenségek, válságok és kihívások száma exponenciálisan növekszik. Mindez a rendőri feladatok nagy mértékű növekedésével is jár. E komplex kihívásokkal terhelt biztonsági környezetben Besenyei szerint olyan megfelelő bűnmegelőzési és bűnüldözési stratégiát kell alkotnia az állami szereplőknek, melyben a hivatásos rendvédelmi szervek erősítése és fejlesztése mellett helyet kell kapjon a hivatásos szervekkel együttműködő civil bűnmegelőzési mozgalmak erősítése is. Ennek legfőbb magyarázata, hogy a közösségeken belüli problémák és helyben jelentkező devianciák felismerésére ezen önszerveződő csoportoknak vannak meg a legkedvezőbb feltételei. Magyarországon az egyetlen ilyen országos lefedettségű, civil bűnmegelőzési szerveződés a polgárőrség, melynek jelentősége az elmúlt évtizedben folyamatosan növekszik (Besenyei 2017).

A POLGÁRŐRSÉG FEJLŐDÉSE

A bűnmegelőzésben és a közbiztonság fenntartásában mára a polgárőrség a kormány és a rendőrség stratégiai partnere lett. Több mint három évtizedes története során a rendvédelmi szervezetek segítő komplementer, tehermentesítő hazai rendészeti szervek – az önkormányzati rendészet és egyéb rendészeti feladatot ellátó szervek, valamint a magánbiztonsági cégek – sorában kiemelt jelentőségű, országos szervezetté vált ([Christián 2017](#)). 2006-tól önálló törvényi szabályozással rendelkezik, egyben pedig az országos hatáskörű rendvédelmi és fegyveres szervekkel kötött együttműködési megállapodások alapján végzi önkéntes munkáját. Jelentőségét és súlyát nemcsak létszáma, hanem növekvő állami költségvetési támogatásának mértéke, valamint az állami, önkormányzati és magánszférával kötött [számos partnerségi megállapodása](#) is jelzi.

Az első magyar civil önvédelmi szerveződések angolszász minta alapján, kifejezetten alulról jövő kezdeményezésként **a rendszerváltás időszakában alakultak meg**, s rendkívül gyors fejlődésnek indultak. Létrejöttük elsődleges oka az volt, hogy a rendszerváltás időszakában jelentősen megnövekedett a bűncselekmények száma, ezzel párhuzamban pedig olyan bűnözési formák jelentek meg, mint például a határon átnyúló szervezett bűnözés, vagy a terrorizmus. A bűnözés növekvő tendenciája számszerűsítve főként a lakosságot leginkább érintő közterületi bűnelkövetésekben és a vagyoni elleni bűncselekmények formájában jelentkezett. A rendőrség számára – amely ekkor jelentős szervezeti változásokon ment keresztül – a megváltozott és egyre összetettebbé váló bűnözés kezelése jelentős leterheltséget és kihívást okozott. Ebben a helyzetben a lakosság önvédelmi reflexeként spontán megalakult önvédelmi szervezetek önkéntes alapon tervszerű járőrszolgálatba kezdtek szűkebb lakókörnyezetükben. Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvénynek köszönhetően az egyre sokasodó civil önvédelmi szervezetek egyesületekbe tömörültek. A bejegyzett egyesületek működési céljukként alapvetően a bűnmegelőzést jelölték meg. Az egymástól elszigetelten működő szervezetek

1991-ben hozták létre az [Országos Polgárőr Szövetséget \(OPSZ\)](#). Ekkor már országsszerte több mint húszezer polgárőr dolgozott önkéntesen, szabadidejében közvetlen környezete biztonságosabbá tételében. 1997-ig a spontán alakuló szervezetek működését laza szövetségi kapcsolat, eltérő bűnmegelőzési szemlélet és alacsony anyagi támogatottság jellemezte (Christián 2022).

1997-től kezdődően a mozgalom jelentős szervezeti és vezetőségében személyi változásokon is keresztül ment. Az OPSZ legfontosabb céljai között ezt követően az alábbiakat jelölte meg (Christián 2022):

- a lakosság vagyónvédelme,
- gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok,
- a kábítószerfogyasztás visszaszorítása,
- a közlekedésbiztonság fejlesztése,
- az erőszaktól és félkatonai jellegű működéstől való elhatárolódás,
- teljeskörű politikamentesség.

A 2000-es évek elején az OPSZ kiemelkedően közhasznú szervezeti besorolást kapott, majd a 2006. évi LII. törvény megteremtette a polgárőri tevékenység egységes jogi szabályozását is. Ugyanezen évekre tehető a polgárőrség gazdálkodásának kiszámíthatóbbá válása is, mivel megjelent a Belügyminisztérium költségvetési fejezetében. Ezzel egyúttal egyértelműen nyilvánításra került a szervezet szakmai és kormányzati elfogadottsága (ld. [HM zárszámadás 2004](#)).

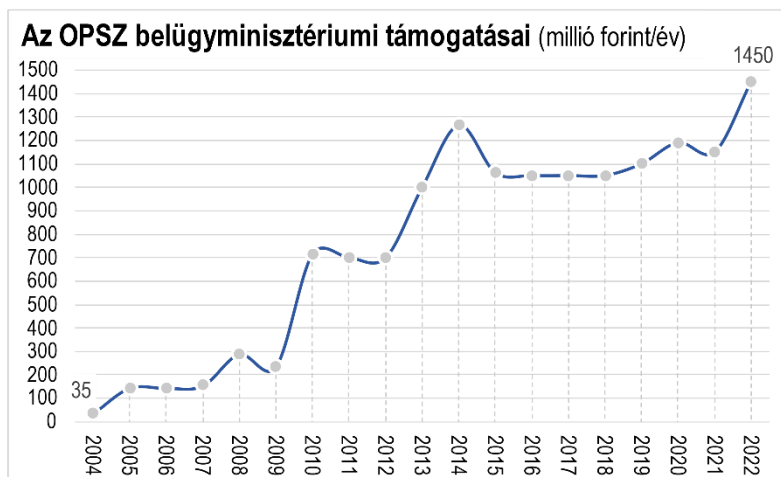
A polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló – jelenleg hatályos – [2011. évi CLXV. törvény](#) (Ptv.) **jelentős mérföldkő** volt a polgárőrség fejlődésében. A 2006. évi törvényt felváltó jogszabály ugyanis – részben [a gyöngyöspatai események miatt](#) – a közbiztonság fenntartásában részt vevő civil egyesületek sorában monopolizálta az OPSZ egyesületeinek helyzetét. A javaslat [szerint](#) erre azért volt szükség, mert olyan polgárőr egyesületek kezdtek meg működésüket, melyek az egyesülési joggal ellentétesen működtek. Ezért a Ptv. nemcsak a polgárőrök tevékenységét, de egyesületeik működését is szabályozta. Az új szabályozás – az önkormányzati támogatások jelentős csökkenésével és az állomány előrege-

désével együtt – rövid távon a polgárőrök létszámának csökkenését okozta. Nem minden polgárőr tudott vagy akart ugyanis megfelelni az új elvárásoknak, de a regisztrált igazolványok kiadása is időigényes feladatnak bizonyult (Túrós 2012). A 2010-es évek közepére a polgárőri létszám bár magas korfa mellett, de stabilizálódott, majd máig tartó növekedésnek indult. 2021-ben a 65 év felettek száma körülbelül 30 ezer fő, a 40 év alattiak száma körülbelül 15 ezer fő volt (Túrós 2021). Az állomány fiatalításában fontos szerepet töltenek be azok a 14 és 18 év közötti ifjú polgárőrök, akik a Ptv. 2015. évi módosítása révén – meghatározott feltételekkel – csatlakozhatnak a polgárórséghez. Számuk 2020 végén 1970 fő volt (BM 2021).

A POLGÁRÓRSÉG MŰKÖDÉSE, FELADATAI

A Ptv. szerint polgárőr az a 18. életévét betöltött, cselekvőképes, büntetlen előéletű személy lehet, aki nyilatkozatával önként vállalja a polgárőri szolgálat ellátását és kötelezőnek ismeri el az OPSZ vonatkozó szolgálati és etikai szabályzatait. A törvény a polgárőrigazolvány és meghatározott formaruha viselését is kötelezővé teszi a polgárőr számára.

A polgárőr tevékenysége során közfeladatot ellátó, hatósági jogkörrel nem rendelkező személy, így fokozott büntetőjogi védelemben részesül. Fegyvert a szolgálat során nem viselhet, kizárólag a rendőrségnél rendszeresített vegyi eszközt tarthat magánál, amit jogos védelmi helyzetben használhat.

Forrás: [Infoszolg/ Zárszámadási törvények 2004-2021, 2022.](#)

A törvény értelmében a polgárőr egyesület **alapfeladatként** a helyi közrend és közbiztonság védelme, valamint a bűnmegelőzésben való közreműködés érdekében közterületi járőrszolgálatot, figyelőszolgálatot, a közúti baleset helyszínén, valamint bölcsőde, óvoda, általános és középiskola közvetlen közelében jelzőőri tevékenységet lát el.

Kiegészítő feladatként önkéntesen többek között közreműködhet az illetékes hatóságok és állami szervekkel kötött megállapodás alapján:

- katasztrófavédelmi és polgári védelmi feladatokban;
- baleset-megelőzési, áldozatvédelmi, közlekedésbiztonsági, állat- és környezetvédelmi tevékenység támogatásában;
- a polgárok és javaik védelmében, az állami és önkormányzati vagyon megóvásában;
- rendezvények helyszínének biztosításában;
- oktatási, kulturális tevékenységben;
- a körözött tárgyak, személyek és holttestek azonosításában és felkutatásában;
- a közforgalmú vasúti, illetve autóbuszos személyszállítási szolgáltatás rendjének biztosításában.

A Ptv. fontos előírása, hogy egy egyesület a jelzett alapfeladatokat akkor kezdheti meg és végezheti, ha a területileg illetékes rendőr-főkapitánysággal együttműködési megállapodást kötött, valamint az Országos Polgárőr Szövetség és a területi polgárőr szövetség tagja.

A polgárőr az egyesülete működési területén kívül is elláthatja tevékenységét, ha:

- a területileg illetékes polgárőr egyesülettel közösen látja el tevékenységét,
- arra meghatározott szervekkel együttműködési megállapodást kötött,
- a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság felkéri a közigazgatási területén való tevékenység ellátására,
- a polgárőr egyesület az érintett önkormányzattal erről megállapodást kötött.

A rendőrségi együttműködési megállapodások lehetővé teszik nemcsak az összehangolt feladatellátást és akcióterveket, de a polgárőrök képzését is (9/2012. (III. 12.) BM rendelet).

Emellett az elmúlt évtizedben az OPSZ a [Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia](#) (2013–2023) célkitűzéseit szem előtt tartva alakította ki éves munkaterveit, melyek sorából 2013 és 2016 között kiemelhetők a kistélepülések közbiztonságát fejlesztő mintaprogramok, 2016-tól pedig a Nagyvárosi Bűnmegelőzési Program is (BM [2014](#), [2016](#)).

HATÁRVÉDELMI FELADATOK

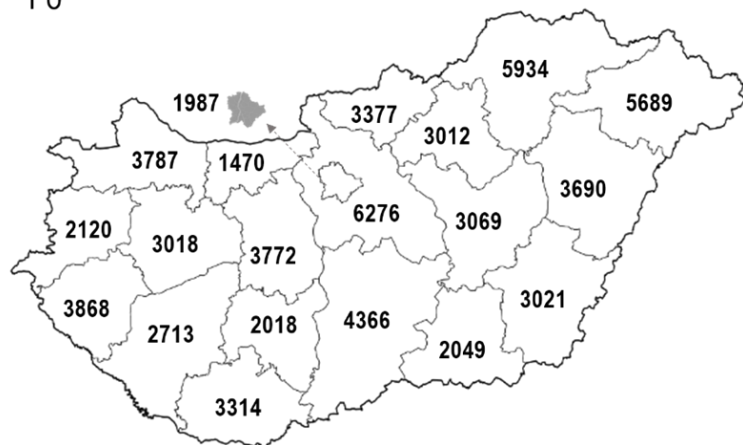
A magyar polgárőr szervezetek 2016-tól az illegális migráció okozta válsághelyzetben az [ORFK-val kötött megállapodás](#) szerint a déli határ védelmében önkéntes szerepet vállalnak, de többlétszámú pótoltják a mélységi területekről elvezényelt rendőrök jelenlétét is ([BM 2017](#)). A határmenti speciális polgárőr feladatokra való felkészítést és a szervezési munkákat az OPSZ 2016-ban létrejött Határvédelmi Polgárőr Tagozata végzi. A Tagozathoz 2022-ig 2500 polgárőr csatlakozott, főként a déli vármegyékből. Emellett jelentős számban

jelentkeztek szolgálatra az ország egyéb területeiről is. A határterületen működő polgárőrök feladata a migráció következtében elkövethető bűncselekmények megelőzése, az illegális határátlépők felfedése, követése, esetleges feltartóztatása és jelzése a rendőrség felé. Emellett az alapfeladatként végzett figyelés és járőrözés segíti a lakosság biztonságérzetének fokozását is ([OPSZ HT](#)). Az OPSZ migrációval kapcsolatos tevékenységi köre 2019-től az Országos Idegenrendészeti Főigazgatósággal kötött [megállapodásuk alapján tovább bővült](#).

A Kormány 2022 februárjában fokozott határőrizetre is felkérte a Szövetséget ([1036/2022. \(II. 2.\) Korm. határozat](#)), melynek fedezetéül az OPSZ éves BM-előirányzata mellé 350 millió forint támogatást nyújtott. 2022. február 12. és december 12. között 15 602 polgárőr szolgált a határsávban, a mélységi területeken és az ország belsejében. Ez idő alatt 161 837 – rendőrrel közösen 45 522 – szolgálati órát teljesítettek, s 16 ezer határsértő elfogásában működtek közre ([OPSZ 2023](#)).

A polgárőrség létszáma vármegyénként, 2023

Fő

Forrás: [Infoszolg](#)/ Vármegyei létszám: [OPSZ.hu](#);

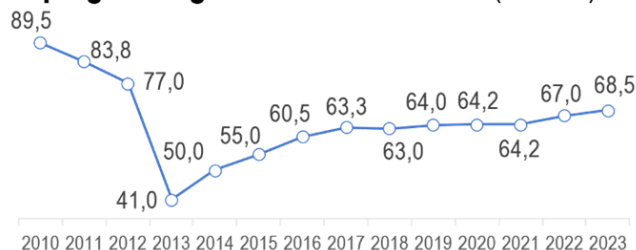
Létszám 2010–2023 és szolgálati óraszám: [Polgárőr Magazin, Zárszámadási törvények 2012–21; 2022](#)

Források:

- Finszter Géza: Közrend – közbiztonság – jogbiztonság. In: Biztonsági kihívások a 21. században (szerk. Finszter et al.), Dialóg Campus, Budapest, 2017.
- Besenyei Lajos: Exponenciálisan gyorsuló idő – exponenciálisan növekvő biztonsági kockázat. In: Biztonsági kihívások a 21. században (szerk. Finszter et al.), Budapest, 2017.

Christián László: Komplementer rendszet. Ludovika, Budapest, 2022

A polgárőrség létszáma 2010–2023 (ezer fő)

Polgárőrök szolgálati óraszám (millió óra/év)

Készítette: B. Müller Tamás
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-6486